

Gałkowski, Andrzej

Aspiracje zawodowe młodzieży szkół średnich w Polsce i Niemczech : (porównanie na przykładzie LO im. Wł. Jagiełły w Płocku i Szkoły im. Bertolta Brechta w Darmstadt)

Notatki Płockie 44/2-179, 40-45

1999

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

ASPIRACJE ZAWODOWE MŁODZIEŻY SZKÓŁ ŚREDNICH W POLSCE I NIEMCZECH

(Porównanie na przykładzie LO im. Wł. Jagiełły w Płocku i Szkoły im. Bertolta Brechta w Darmstadt)

W poprzednim artykule starałem się ukazać wartości uznawane przez młodzież obu krajów na przykładzie opinii wymienionych uczniów szkół. Z relacji tej wynikało, że nie tylko systemy szkolnictwa w obu krajach są różne. Wykazuje je nawet wewnętrzna struktura organizacyjna obu placówek (nie mówiąc o samej ich genezie), co wyraźnie uwidacznia się w ramowych planach nauczania. Nie jest więc już potem niczym dziwnym, iż charakterystyki obu grup uczniów znacznie się od siebie różnią. W polskiej szkole większość wychowanków deklaruje, iż w szkole, do której poprzednio uczęszczali byli uczniami bardzo dobrymi. Taki pogląd reprezentuje 73% młodzieży. Za byłych uczniów dobrych, uważa się 25% młodzieży. Tylko 2% deklaruje się jako uczniowie dostateczni. Dziewczęta częściej niż chłopcy uważają, że były w poprzedniej szkole uczennicami bardzo dobrymi. W ujęciu procentowym wygląda to następująco:

dziewczęta 77%,
chłopcy 65%.

Charakterystyczne dla badanej grupy są motywy wyboru szkoły do której aktualnie uczęszczają. Tabela 1 przedstawia ujęcie statystyczne wyników badań na ten temat z ograniczeniem do pierwszych dziesięciu pozycji. Optymistycznie wygląda w niej to, że 36% wychowanków wyboru swojego dokonało mając na uwadze wysoki poziom nauczania w szkole, do której mieli uczęszczać. Tak wysoka pozycja tego typu motywacji możliwa jest jednak głównie dzięki opinii dziewcząt (45%).

Tabela 1. Motywy wyboru szkoły w Liceum im. Wł. Jagiełły z ograniczeniem do pierwszych dziesięciu pozycji.

L.P.	Motyw	D	Ch	Suma	D%	Ch%	%
1	Z powodu wysokiego poziomu nauczania	58	11	69	45	17	36
2	Ponieważ chcę bez problemów dostać się na studia	43	10	53	33	15	27
3	Znajduje się w okolicy mojego miejsca zamieszkania	21	20	41	16	31	21
4	Ze względu na prestiż, dobrą opinię, renomę	31	10	41	24	15	21
5	Daje perspektywę wyboru dobrych studiów	17	11	28	13	17	14
6	Ze względu na tradycje rodzinne	13	11	24	10	17	12
7	Odpowiada mi profil klasy (języki, informatyka)	14	7	21	11	11	11
8	Podoba mi się jej atmosfera, klimat	9	3	12	7	5	6
9	Jest to najlepsza szkoła w Płocku	8	4	12	6	6	6
10	Chcieli tego rodzice, polecili rodzice	7	5	12	5	8	6

D - Ilość odpowiedzi udzielonych przez dziewczęta

Ch - Ilość odpowiedzi udzielonych przez chłopców

D% - Ilość odpowiedzi udzielonych przez dziewczęta w ujęciu procentowym

Ch% - Ilość odpowiedzi udzielonych przez chłopców w ujęciu procentowym

% - Ilość odpowiedzi udzielonych przez całą grupę ankietowanych w ujęciu procentowym

Chłopcy jako główny motyw swego wyboru podają bliskość usytuowania szkoły w odniesieniu do miejsca

zamieszkania (31%). Taki typ motywacji budzić może uzasadnione zaniepokojenie tym bardziej, że jedną z czołowych pozycji zajmuje również wybór szkoły ze względu na tradycje rodzinne. Aż 17% chłopców podało taką motywację.

Przeważająca większość osób ankietowanych twierdzi, że samodzielnie dokonała wyboru szkoły, do której uczęszcza. Taka opinia reprezentowana jest przez 78% osób z badanej grupy. Częściej jednak przez dziewczęta (81%) niż przez chłopców (72%). Natomiast chłopcy częściej uwzględniali opinie rodziców przy wyborze szkoły (31%) w porównaniu z dziewczętami (22%). W sumie pogląd ten reprezentuje 25% ankietowanych.

Dalsze miejsca na tej liście zajmują:

- rówieśnicy 13%,
- nauczyciele 3%,
- dalsza rodzina ~1%.

Suma udzielonych odpowiedzi w procentach (np. 78%+25%+13%+3%+~1), nie jest równa 100, gdyż pewna liczba ankietowanych udzieliła po dwie odpowiedzi.

Zainteresowania młodzieży LO im. Wł. Jagiełły zdecydowanie koncentrują się wokół nauk humanistycznych. Prawie połowa ankietowanych (49%) deklaruje wprost, że to właśnie jest celem ich nauki. Ten wynik statystyczny osiągnięty jednak został dzięki znacznej ilości tego typu odpowiedzi wśród dziewcząt (62%). Zupełnie inaczej ta hierarchia przedstawia się w opiniach chłopców. Oni za najistotniejsze uważają zainteresowania sportem. Odsetek ten jest znaczny (40%). Dopiero na drugiej pozycji znajdują się zainteresowania naukami matematyczno-fizycznymi (35%). Szczegółowy rozkład zainteresowań przedstawia tabela 2.

Tabela 2. Zainteresowania ankietowanych w odniesieniu do różnych rodzajów nauk z uwzględnieniem płci.

Nauki:	D	Ch	Suma	%D	%Ch	%
humanistyczne	80	16	96	62	25	49
sport	24	26	50	19	40	26
Matematyczno-fizyczne	23	23	46	18	35	24
Przyrodniczo-chemiczne	12	12	24	9	18	12

D - Ilość odpowiedzi udzielonych przez dziewczęta

Ch - Ilość odpowiedzi udzielonych przez chłopców

D% - Ilość odpowiedzi udzielonych przez dziewczęta w ujęciu procentowym

Ch% - Ilość odpowiedzi udzielonych przez chłopców w ujęciu procentowym

% - Ilość odpowiedzi udzielonych przez całą grupę ankietowanych w ujęciu procentowym

Niejednokrotnie wymieniano dwie dziedziny zainteresowań. Autor chcąc przekonać się czy rezultaty badania ankietowego rzeczywiście pokrywają się z opiniami wychowanków zapytał ich również o ulubione przedmioty. Wynik tego badania zawiera tabela 3.

(Często w dalszej części tekstu autor używa zamiast pełnej nazwy szkoły LO im. Wł. Jagiełły w Płocku skrótu; LWJ, natomiast w odniesieniu do szkoły w Darmstadt; BBS.)

Tabela 3. Ulubione przedmioty szkolne w opinii wychowanków LWJ.

Przedmiot szkolny	D	Ch	Suma	D%	Ch%	%
Język polski	75	18	93	58	28	48
Język angielski	53	23	76	41	35	39
Historia	51	23	74	40	35	38
Wychowanie. fizyczne	20	30	50	16	46	26
Geografia	28	15	43	22	23	22
Matematyka	31	12	43	24	18	22
Biologia	12	10	22	9	15	11
Chemia	11	8	19	9	12	10
Fizyka	6	11	17	5	17	9
Język rosyjski	14	2	16	11	3	8
Język francuski	15	1	16	12	~2	8
Informatyka	6	10	16	5	15	8
Język włoski	10	0	10	8	0	5
Muzyka	5	4	9	4	6	5
Plastyka	6	1	7	5	~2	4
Religia	2	4	6	~2	6	3
Język łaciński	4	1	5	3	~2	~3
Wiedza o społeczeństwie	2	1	3	~2	~2	~2
Język niemiecki	1	0	1	~1	0	~0,5
Przysposobienie obronne	0	1	1	0	~2	~1

D - ilość odpowiedzi udzielonych przez dziewczęta
 Ch - ilość odpowiedzi udzielonych przez chłopców
 D% - ilość odpowiedzi udzielonych przez dziewczęta w ujęciu procentowym
 Ch% - ilość odpowiedzi udzielonych przez chłopców w ujęciu procentowym
 % - ilość odpowiedzi udzielonych przez całą grupę ankietowanych w ujęciu procentowym

Potwierdza ona, iż dziewczęta zdecydowanie preferują przedmioty humanistyczne, natomiast chłopcy wolą uprawianie sportu. Można mieć tylko nadzieję, że jest to podyktowane dbałością o zdrowie i sposobem na przedłużenie własnej aktywności.

Średnia ilość osób w rodzinach uczniów wynosi : 4,34 . W przeważającej większości rodzice badanej grupy nie pochodzą z miasta, w którym uczy się ich dziecko. Tylko 74 osoby (38%) zadeklarowały, iż co najmniej jedno z nich pochodzi z Płocka. Nie dziwi więc już potem fakt, że 92% ankietowanych deklaruje gotowość zmiany miejsca zamieszkania w poszukiwaniu dobrej pracy. Tylko 7% osób nie jest skłonne zamieszkać gdzie indziej.

Jeśli chodzi o strukturę wewnętrzną rodzin to 2,4% ankietowanych podaje, że co najmniej jeden z rodziców z nim nie mieszka.

Zgodnie z tym co podają ankietowani ich rodzice posiadają wykształcenie:

- wyższe - 20,6%
- średnie (matura) - 24%
- podstawowe - 1%
- pozostałe 54,4% rodziców posiada wykształcenie na poziomie szkoły zawodowej.

Jest to struktura zasadniczo różna od tej, którą autor chciałby zaprezentować jako wynik badań uzyskanych w grupie niemieckiej. Przyjrzyjmy się im dokładnie mając na świeżo w pamięci to, co już zostało napisane.

W niemieckiej szkole większość wychowanków deklaruje, iż w szkole, do której poprzednio uczęszczali byli uczniami dobrymi. Pogląd ten podziela 66% młodzieży. 13% ankietowanych uważa się za byłych uc-

niów dostatecznych. Reszta ocenia swoje minione osiągnięcia szkolne za bardzo dobre. Dziewczęta deklarują częściej, że były w poprzedniej szkole uczennicami dobrymi niż chłopcy. W ujęciu procentowym wygląda to następująco:

- dziewczęta 74%
- chłopcy 56%.

Charakterystyczny dla badanej grupy jest motyw wyboru szkoły, do której aktualnie uczęszczają uczniowie. Obraz tego typu motywacji z ograniczeniem do pierwszych dziesięciu pozycji i w odniesieniu do grupy niemieckiej przedstawia tabela 4. Zdecydowanie pierwsze miejsce zajęła chęć zdobycia matury (pogłębiony jeszcze poglądem tej grupy uczniów, iż jest to dla nich jedyna szansa jej uzyskania). Jest to częściowo rezultat określonej struktury organizacyjnej szkolnictwa w Hesji. (w poprzednim artykule przedstawiony na rysunku 1). Zaskakujący jest jednak fakt, że niezwykle nisko w tej hierarchii uplasował się motyw dalszego kształcenia (6% badanych) oraz chęć podjęcia studiów (~3% badanych i dopiero 18 pozycja na liście). Dwa czołowe miejsca zajmuje ponadto wybór szkoły ze względu na: lepszą atmosferę tutaj panującą oraz tradycje rodzinne.

Tabela 4. Motywy wyboru szkoły w BBS z ograniczeniem do pierwszych dziesięciu pozycji.

L.P.	Motyw	D	CH	Suma	D%	CH%	%
1	Ponieważ chcę zrobić maturę	20	18	38	18	21	20
2	Panuje tutaj lepsza atmosfera nauki	13	10	23	12	12	12
3	Z powodu moich krewnych i przyjaciół	13	10	23	12	12	12
4	Lepszy stosunek nauczycieli do uczniów	10	12	22	9	14	11
5	Z powodu możliwości wyboru przedmiotów	12	10	22	11	12	11
6	Z powodu dobrej reklamy	14	6	20	13	7	10
7	Jest to dla mnie jedyna możliwość zrobienia matury	5	11	16	5	13	8
8	Nie ma tutaj klas niższych (a więc małych dzieci)	8	5	13	7	6	7
9	Szkola ta daje lepsze możliwości dalszego kształcenia	6	6	12	5	7	6
10	Są tutaj lepsi, uprzejmi, dobrzy nauczyciele	6	6	12	5	7	6

D - ilość odpowiedzi udzielonych przez dziewczęta
 Ch - ilość odpowiedzi udzielonych przez chłopców
 D% - ilość odpowiedzi udzielonych przez dziewczęta w ujęciu procentowym
 Ch% - ilość odpowiedzi udzielonych przez chłopców w ujęciu procentowym
 % - ilość odpowiedzi udzielonych przez całą grupę ankietowanych w ujęciu procentowym

Przeważająca większość młodzieży niemieckiej twierdzi, że samodzielnie dokonało wyboru szkoły, do której uczęszcza. Taka opinia reprezentowana jest przez 81% osób z badanej próbki. Częściej jednak przez dziewczęta (85%) niż przez chłopców (76%). Natomiast chłopcy częściej uwzględniali opinie rodziców (20%) i rówieśników (20%) przy wyborze szkoły w porównaniu z dziewczętami. Pogląd taki reprezentowało 20% ankietowanych. Dalsze miejsca na tej liście zajmują:

- nauczyciele 16%,
- rówieśnicy 15%,
- dalsza rodzina 6%.

Suma udzielonych odpowiedzi (np. 81%+20%+16%+15%+6%), nie jest równa 100 gdyż pewna liczba ankietowanych udzieliła po dwie odpowiedzi.

Zainteresowania młodzieży ze Szkoły im. Bertolta Brechta zdecydowanie koncentrują się wokół sportu. Prawie połowa ankietowanych (49%) deklaruje wprost, że to właśnie jest celem ich edukacji. Ten wynik statystyczny osiągnięty jednak został dzięki znacznej ilości tego typu odpowiedzi wśród chłopców (58%) w porównaniu z dziewczętami (42%). Na drugim miejscu

stoją nauki przyrodniczo-chemiczne. Podobnie ta hierarchia przedstawia się w opinii dziewcząt jak i chłopców. Szczegółowy rozkład poglądów na ten temat przedstawia tabela 5.

Tabela 5. Zainteresowania ankietowanych w odniesieniu do różnych rodzajów nauk z uwzględnieniem płci.

Nauki:	D	Ch	Suma	D%	Ch%	%
humanistyczne	39	30	69	35	36	36
sport	46	49	95	42	58	49
Matematyczno-fizyczne	24	22	46	22	26	24
Przyrodniczo-chemiczne	42	37	79	38	44	41

D - Ilość odpowiedzi udzielonych przez dziewczęta.
 Ch - Ilość odpowiedzi udzielonych przez chłopców.
 D% - Ilość odpowiedzi udzielonych przez dziewczęta w ujęciu procentowym
 Ch% - Ilość odpowiedzi udzielonych przez chłopców w ujęciu procentowym
 % - Ilość odpowiedzi udzielonych przez całą grupę ankietowanych w ujęciu procentowym

Tabela 6. Uлюбione przedmioty szkolne w opinii wychowanków BBS.

	D	Ch	Suma	D%	Ch%	%
Sport	40	39	79	36	46	41
Język niemiecki	45	21	66	41	25	34
Biologia	42	21	63	38	25	32
Matematyka	27	18	45	25	21	23
Historia	21	24	45	19	28	23
Sztuka	32	7	39	29	8,3	20
Język angielski	22	15	37	20	17,9	19
Wychowanie obywatelskie	9	12	21	8	14,3	11
Chemia	8	10	18	7	12	9
Filozofia	6	3	9	5,5	3,6	5
Fizyka	1	6	7	-1	7	4
Religia	8	0	8	7	0	4
Język hiszpański	5	0	5	4,5	0	3
Język francuski	4	1	5	3,6	1,2	3
Muzyka	2	2	4	2	2,4	2
Informatyka	0	3	3	0	9,6	2
Język łaciński	0	2	2	0	2,4	1
Prawo	2	0	2	2	0	1
Taniec	1	0	1	-1	0	0,5

D - Ilość odpowiedzi udzielonych przez dziewczęta.
 Ch - Ilość odpowiedzi udzielonych przez chłopców.
 D% - Ilość odpowiedzi udzielonych przez dziewczęta w ujęciu procentowym
 Ch% - Ilość odpowiedzi udzielonych przez chłopców w ujęciu procentowym
 % - Ilość odpowiedzi udzielonych przez całą grupę ankietowanych w ujęciu procentowym

I tym razem autor zapytał wychowanków o ulubione przedmioty. Wynik tego badania przedstawia tabela 6. Jej analiza potwierdza, iż dla chłopców sport istotnie jest przedmiotem niezwykle cenionym (46%). Dziewczęta preferują natomiast język niemiecki (41%) i biologię (38%). Zaskakujący wydawać się może fakt, że na drugiej pozycji w odniesieniu do chłopców stoi zainteresowanie historią (28%).

Średnia ilość osób w rodzinach uczniów wynosi : 4,27 . W przeważającej większości rodzice dzieci nie pochodzą z miasta, w którym uczy się ich dziecko. Tylko 64 osoby (36%) zadeklarowały, iż co najmniej jedno z nich pochodzi z Darmstadt. Nie dziwi więc już potem fakt, że 89% ankietowanych deklaruje gotowość zmiany miejsca zamieszkania w poszukiwaniu dobrej pracy. Tylko 5% osób nie jest skłonne zamieszkać gdzieś indziej. 12 osób nie udzieliły odpowiedzi czyli około 6% ankietowanych.

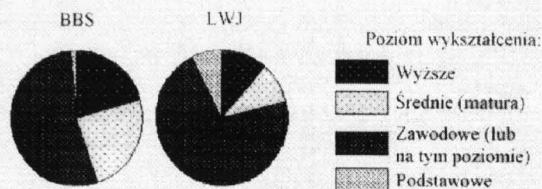
Jeżeli chodzi o strukturę wewnętrzną rodzin to 2,9% ankietowanych podaje, że co najmniej jeden z rodziców z nim nie mieszka. (Procent ten jest zbliżony do tego co podaje grupa polska - 2,4%.)

Zgodnie z tym co podają ankietowani ich rodzice posiadają wykształcenie :

- wyższe - 11,4%
- średnie (matura) - 9,8%
- podstawowe - 7,4%

Pozostałe 71,4% rodziców posiada wykształcenie na poziomie szkoły zawodowej. Jest to struktura zasadniczo różna od tej ze szkoły polskiej. W celu łatwiejszego porównania tych dwu struktur autor sporządził, na podstawie podanych wcześniej wartości, rysunek 1.

Rysunek 1. Porównanie struktury wykształcenia rodziców młodzieży obu szkół

Badania ankietowe, które autor wykonał pod koniec roku szkolnego 1997/98 przyniosły bogaty materiał dotyczący sfery aspiracji zawodowych młodzieży polskiej i niemieckiej. Skrót ich wyników zamieszczony został poniżej.

Tabela 7 pokazuje wykaz aspiracji zawodowych młodzieży LWJ. Jest ona skonstruowana w kolejności od zawodu, który młodzież wybierała najczęściej do tych wybieranych najrzadziej. Na 194 osoby, które wzięły udział w ankiecie w grupie polskiej udzieliło na to pytanie odpowiedzi 168, co stanowi 86,6%. Jest to zatem przeważająca większość ankietowanych. Tabela uwzględnia również płeć ankietowanych. Wydaje się, że młodzież z LWJ ma swoje aspiracje zawodowe ściśle określone. Na samym wierzchołku tej hierarchii stoi zawód prawnika. Liczba dokonanych wyborów jest w tym wypadku duża i sięga prawie 1/6 liczby osób, które odpowiedziały na to pytanie. Może też dziwić wysoka pozycja zawodu tłumacza. Wymaga to pewnego komentarza. Otóż w tym przypadku wpływ na tę tak wysoką pozycję miały głosy dziewcząt (18-dziewczęta, 1-chłopiec). Znając realia szkoły zaryzykować można twierdzenie, iż wpływ na to miały silne osobowości nauczycieli uczących języków obcych. Jakby jednak tego nie tłumaczyć zawód tłumacza znajduje się na drugiej pozycji listy związanej z aspiracjami zawodowymi młodzieży z LWJ. Miejsce trzecie to zawód ekonomisty.

Tabele 8 i 9 przedstawiają dodatkowo aspiracje zawodowe młodzieży w zależności do płci, ale z ograniczeniem do pierwszych 10 pozycji na listach.

Wyraźnie widać, że w obu grupach wybory przebiegały odmiennie.

W przypadku dziewcząt zdecydowanie preferowany jest zawód tłumacza, prawnika i ekonomisty. Natomiast w przypadku chłopców wyróżniony jest wyraźnie zawód prawnika, informatyka i lekarza.

Jedno z pytań ankiety dotyczyło minimalnej, spodziewanej kwoty pieniędzy, którą zdaniem młodzieży życzyliby sobie zarabiać miesięcznie wykonując swoją pracę. Daje to możliwość określenia aspiracji byto-

Tabela 7. Aspiracje zawodowe młodzieży z LWJ z uwzględnieniem płci.

L.P.	Zawód	D	Ch	SUMA	D%	Ch%	%
1	Prawnik	17	15	32	13,2	23,1	16,5
2	Tłumacz	18	1	19	14,0	-1,5	9,8
3	Ekonomista	13	3	16	10,0	4,6	8,2
4	Informatyk	4	11	15	3,1	16,9	7,7
5	Lekarz	5	9	14	3,9	13,8	7,2
6	Psycholog	8	2	10	6,2	3	5,2
7	Nauczyciel, pedagog	8	0	8	6,2	0	4,2
8	Archeolog	6	0	6	4,7	0	3,1
9	Biznesmen (własna firma)	1	5	6	-1	7,7	3,1
10	Dziennikarz	5	0	5	3,9	0	2,6
12	Specjalista do spraw reklamy	3	1	4	2,3	-1	2
13	Ambasador, pracownik ambasady	4	0	4	3,1	0	2
14	Artysta plastyk, grafik	3	0	3	2,3	0	1,5
15	Socjolog	2	0	2	1,6	0	1
16	Notariusz	1	1	2	-1	-1,5	1
17	Pracownik biura turystycznego	2	0	2	1,6	0	1
18	Pisarz	1	0	1	-1	0	0,5
19	Manager	1	0	1	-1	0	0,5
20	Politológ	1	0	1	-1	0	0,5
21	Historik sztuki	1	0	1	-1	0	0,5
22	Badacz obcych kultur	1	0	1	-1	0	0,5
23	Kurator sądowy	1	0	1	-1	0	0,5
24	Pracownik banku	1	0	1	-1	0	0,5
25	Urzędnik	0	1	1	0	-1,5	0,5
26	Handlowiec	0	1	1	0	-1,5	0,5
27	Właściciel hotelu	1	0	1	-1	0	0,5
28	Makler	0	1	1	0	-1,5	0,5
29	Żołnierz	0	1	1	0	-1,5	0,5
30	Biolog	1	0	1	-1	0	0,5
31	Weterynarz	1	0	1	-1	0	0,5
32	Trener	0	1	1	0	-1,5	0,5
33	Astronom	0	1	1	0	-1,5	0,5
34	Astronauta	0	1	1	0	-1,5	0,5
35	Nawigator	1	0	1	-1	0	0,5
36	Architekt	1	0	1	-1	0	0,5
37	Aktor	1	0	1	-1	0	0,5

D - Ilość odpowiedzi udzielonych przez dziewczęta
 Ch - Ilość odpowiedzi udzielonych przez chłopców
 D% - Ilość odpowiedzi udzielonych przez dziewczęta w ujęciu procentowym
 Ch% - Ilość odpowiedzi udzielonych przez chłopców w ujęciu procentowym
 % - Ilość odpowiedzi udzielonych przez całą grupę ankietowanych w ujęciu procentowym

Tabela 8. Aspiracje zawodowe dziewcząt z LWJ.

(pierwszych 10 pozycji)

L.P.	Zawód	D	D%
1	Tłumacz	18	14,0
2	Prawnik	17	13,2
3	Ekonomista	13	10,0
4	Psycholog	8	6,2
5	Nauczyciel, pedagog	8	6,2
6	Archeolog	6	4,7
7	Lekarz	5	3,9
8	Dziennikarz	5	3,9
9	Informatyk	4	3,1
10	Ambasador, pracownik ambasady	4	3,1

D - Ilość odpowiedzi udzielonych przez dziewczęta
 D% - Ilość odpowiedzi udzielonych przez dziewczęta w ujęciu procentowym

Tabela 9. Aspiracje zawodowe chłopców z LWJ.

(pierwszych 10 pozycji)

L.P.	Zawód	Ch	Ch%
1	Prawnik	15	23,1
2	Informatyk	11	16,9
3	Lekarz	9	13,8
4	Biznesmen (własna firma)	5	7,7
5	Ekonomista	3	4,6
6	Psycholog	2	3
7	Tłumacz	1	-1,5
8	Specjalista do spraw reklamy	1	-1
9	Notariusz	1	-1,5
10	Urzędnik	1	-1,5

Ch - Ilość odpowiedzi udzielonych przez chłopców
 Ch% - Ilość odpowiedzi udzielonych przez chłopców w ujęciu procentowym

wych młodzieży. Jednocześnie stanowi próbę ustalenia kryterium oceny aspiracji, gdyż niewątpliwie ustalenie konkretnego przyszłego wynagrodzenia dla samego siebie uwikłane jest w cały system powiązań powstałych już w świadomości młodego człowieka a mówiących o sferze życia społecznego, kulturalnego i ekonomicznego. Nie można przy tym zapominać, że system ten to nie odbicie prawdy absolutnej lecz model, który każdy z ankietowanych stworzył sobie w swoim umyśle i zależy od jednostkowych doświadczeń oraz wiedzy. Niemniej wynika szczególnie zestawienie wyników z obu szkół daje nam wiele do myślenia.

W polskiej grupie odpowiedzi udzieliło 179 osób, co stanowi 92 % ankietowanych. Za odpowiedź autor uznał podanie konkretnej kwoty. Praktycznie ani jedna osoba nie podała sumy nierealnie zawyżonej. Średnio dziewczęta chciałyby zarabiać miesięcznie minimum 2482 zł. natomiast chłopcy 4762 zł. Średnio, spodziewany minimalny, miesięczny zarobek wyniósł około 3246 zł. Zwraca uwagę fakt, że dziewczęta spodziewają się średnio płacy prawie dwa razy niższej niż chłopcy!

Teraz warto przedstawić wyniki badań ankietowych uzyskanych w szkole niemieckiej. Tabela 10 obrazuje aspiracje zawodowe młodzieży BBS. Jest ona skonstruowana (identycznie jak tabela 7) w kolejności od zawodu, który młodzież wybierała najczęściej do tych wybieranych najrzadziej.

Tabela 10. Aspiracje zawodowe młodzieży BBS z uwzględnieniem płci.

L.P.	Zawód	D	Ch	SUMA	D%	Ch%	%
1	Prawnik	6	5	11	5,5	6	5,7
2	Dziennikarz, redaktor	6	3	9	5,5	3,6	4,6
3	Nauczyciel, pedagog	5	3	8	4,5	3,6	4,1
4	Psycholog	6	1	7	5,5	1,2	3,6
5	Sprzedawca	2	5	7	1,8	6	3,6
6	Artysta plastyk, fotografik, grafik	4	3	7	3,6	3,6	3,6
7	Pracownik banku	2	3	5	1,8	3,6	2,6
8	Muzyk	1	3	4	-1	3,6	2,1
9	Lekarz	2	2	4	1,8	2,4	2,1
10	Pracownik reklamy	4	0	4	3,6	0	2,1
11	Pracownik biura turystycznego	3	1	4	2,7	1,2	2,1
13	Policjant	3	1	4	2,7	1,2	2,1
14	Informatyk	1	2	3	-1	2,4	1,5
15	Pilot	0	3	3	0	3,6	1,5
16	Pracownik laboratorium chemicznego	2	1	3	1,8	1,2	1,5
17	Biolog morza	3	0	3	2,7	0	1,5
18	Pielegniarka	3	0	3	2,7	0	1,5
19	Pracownik naukowy	3	0	3	2,7	0	1,5
20	Projektantka mody	3	0	3	2,7	0	1,5
21	Manager	2	1	3	1,8	1,2	1,5
22	Specjalista do spraw finansów	1	2	3	-1	2,4	1,5
23	Architekt	2	0	2	1,8	0	1
24	Położna	2	0	2	1,8	0	1
25	Fizyk	0	2	2	0	2,4	1
26	Elektryk	0	2	2	0	2,4	1
27	Mechanik	2	0	2	1,8	0	1
28	Filozof	0	1	1	0	1,2	0,5
29	Stolarz	0	1	1	0	1,2	0,5
30	Pracownik pomocy społecznej	1	0	1	-1	0	0,5
31	Technik medyczny	1	0	1	-1	0	0,5
32	Opiekunka (starszych osób)	1	0	1	-1	0	0,5
33	Specjalista do spraw gospodarki	0	1	1	0	1,2	0,5
34	Ajent	1	0	1	-1	0	0,5
35	Ogrodnik	1	0	1	-1	0	0,5
36	Doradca podatkowy	0	1	1	0	1,2	0,5
37	Pracownik firmy ubezpieczeniowej	1	0	1	-1	0	0,5

D - Ilość odpowiedzi udzielonych przez dziewczęta
 Ch - Ilość odpowiedzi udzielonych przez chłopców
 D% - Ilość odpowiedzi udzielonych przez dziewczęta w ujęciu procentowym
 Ch% - Ilość odpowiedzi udzielonych przez chłopców w ujęciu procentowym
 % - Ilość odpowiedzi udzielonych przez całą grupę ankietowanych w ujęciu procentowym

Na 194 osoby, które wzięły udział w ankiecie w grupie niemieckiej udzieliło na to pytanie odpowiedzi 124 co stanowi 63,9%. Jest to zatem większość ankieto-

Tabela 15. Aspiracje zawodowe dziewcząt obu grup ; wspólne i odrębne.

(Z ograniczeniem do pierwszych 10 pozycji.)

Odrębne w grupie polskiej	Wspólne	Odrębne w grupie niemieckiej
Tłumacz	Prawnik	Artystka plastyk, fotografik, grafik
Ekonomistka	Psycholog	Pracownik reklamy
Archeolog	Nauczycielka, pedagog	Pracownik biura turystycznego
Lekarka	Dziennikarka	Policjantka
Informatyk		Biolog morza
Ambasador, pracownik ambasady		Pielęgniarka

Tabela 16. Aspiracje zawodowe chłopców obu grup ; wspólne i odrębne.

(Z ograniczeniem do pierwszych 10 pozycji.)

Odrębne w grupie polskiej	Wspólne	Odrębne w grupie niemieckiej
Biznesmen (własna firma)	Prawnik	Sprzedawca
Ekonomista	Informatyk	Redaktor, dziennikarz
Psycholog	Lekarz	Nauczyciel, pedagog
Tłumacz		Artysta plastyk, fotografik, grafik
Specjalista do spraw reklamy		Pracownik banku
Notariusz		Muzyk
Urzędnik		Pilot

Zestawienie aspiracji bytowych przedstawia tabela 17.

Tabela 17. Najniższa, spodziewana, miesięczna płaca w opinii młodzieży obu szkół.

	Dziewczęta	Chłopcy	Średnio	Dobra pensja nauczyciela
Młodzież LWJ	2482 zł	4762 zł	3245 zł	~1000 zł
Młodzież BBS	4369 DM	6809 DM	5600 DM	~3000 DM

(Ostatnia kolumna tabeli, nie jest oparta na wyliczeniach lecz na odczuciach i doświadczeniu autora!)

W obu przypadkach (LWJ i BBS) dziewczęta podają sumy dużo niższe niż chłopcy. Może to być spowodowane dwojakimi przyczynami :

- tym, że dziewczęta znają lepiej realia życiowe i z góry zakładają, iż będą zarabiać mniej,
- model świata w świadomości chłopców jest w dalszym ciągu dziecięco spontaniczny.

Można jednak odwrócić to zagadnienie i zacząć się zastanawiać, czy realizm dziewcząt a optymizm chłopców nie powoduje, że później dziewczęta zwykle "zwalniają kroku" w porównaniu z ich rówieśnikami. Jakie to ma odniesienie do równouprawnienia płci w obu krajach pozostawiam osądowi Czytelników. Precyzyjna odpowiedź na te i podobne pytania wymagałaby jednak odrębnych badań.

Podsumowując można stwierdzić, iż aspiracje zawodowe młodzieży uczęszczającej do obu szkół są częściowo różne. Spośród dziesięciu najczęściej wymienianych i preferowanych zawodów powtarza się, w obu grupach ankietowanej młodzieży, połowa (patrz tabela 14). Jednak w odniesieniu do wyborów konkretnych płci młodzieży obu szkół więcej jest różnic niż podobieństw (patrz tabela 15 i 16).

Wyniki badań, które autor przedstawił Państwu w obu artykułach, umożliwiają sformułowanie podstawowych wniosków.

W działaniach nauczyciela, wychowawcy w polskiej szkole średniej więcej uwagi powinno się poświęcić na odwoływanie się do aspiracji edukacyjnych młodzieży i ich zaspokajanie. Umiejętne wykorzystanie ich wysokiego poziomu zapewnić może jeszcze lepszą motywację uczniów i w konsekwencji doprowadzić do zapewnienia lepszych wyników nauczania.

Niemiecka szkoła średnia powinna więcej uwagi poświęcić rozwijaniu aspiracji edukacyjnych swych wychowanków. Doskonałe wykorzystanie aspiracji zawodowych młodzieży powoduje, iż niemiecki system szkolny przystosowany jest do gospodarki wolnorynkowej. Wykształcenie w tych warunkach schodzi na plan dalszy. Może się to stać przyczyną niepełnego wykorzystania potencjału intelektualnego i twórczego młodych ludzi w Niemczech.

Konieczna jest kontynuacja badań dotyczących aspiracji zawodowych i edukacyjnych w większym przedziale czasowym. Samo ich jednoznaczne zbadanie i określenie daje możliwość lepszego poznania poglądów młodego pokolenia Polaków i Niemców. Nie określa natomiast tendencji i zmian jakie w nich zachodzą. To właśnie one mogłyby stać się źródłem prognoz dotyczących zmieniającej się świadomości młodego pokolenia jak i zmian samego systemu edukacyjnego w obu krajach.